

tura, ibi quæramus. Quid ait in Genesi? « Et factum est, » cum luderet Ismaël et Isaac, vidit eos ludentes¹. » Quis persecutus est? quem persecutus est? Ludentes eos vidit Sara, et ait: « Ejice ancillam et filium ejus. » Quare? Quia vidit eos ludentes. Sed lusum illum Paulus persecutionem vocat: quia lusio illa illusio erat. Si illusio, seductio et deceptio est. Omnis lusum puerorum simulacrum est negotii majoris: et quando major ludit cum minore, quasi ut seducatur, sciens se habere negotia alia quæ intendit, et simulat quædam puero, id est infirmo, ludens cum illo. Major erat Ismaël, et roboratus in malitia: sed ludens cum puero Isaac, seducebat Isaac, et quasdam fraudes ludendi cum infirmo faciebat. Animadvertit mater lusum illum esse persecutionem. Sic intelligens Sara mater lusum illum, dixit: « Ejice ancillam et filium ejus: » non enim hæres erit filius ancillæ cum filio meo Isaac². » Et Ecclesia dicit: Ejice hæreses et filios earum: non enim hæredes erunt hæretici cum catholicis. Sed quare non erunt hæredes? Nonne de semine Abrahæ nati? Et quomodo baptismum Ecclesiæ habent? Baptismum habent: hæredem faceret semen Abrahæ, nisi ab hæreditate superbia excluderet. Eodem verbo nasceris, eodem sacramento; sed ad eandem hæreditatem vitæ æternæ non pervenis, nisi ad Ecclesiam Catholicam reversus fueris. Ex semine Abrahæ nasceris; sed filius ancillæ foris propter superbiam.

¹ Gen. xxi, 9. — ² Ibid. 10.

SERMO IV¹.*De Jacob et Esau.*

In festo Vincentii martyris habitus.

I. HESTERNE lectionis debitores nos esse meminimus: sed sicut nos debemus sermonem, ita et vos debetis audientiam. Et lectio quidem illa carnaliter sonat: qui autem Spiritum Dei accepit, spiritualiter sapit. Dixit enim Apostolus: « Sapere secundum carnem, mors est². » Et ad hoc promisit Dominus Paraclitum Spiritum veritatis. Ergo sicut promisit, et misit, ut unusquisque jam qui eum Spiritum recepit, non sit temporalibus voluptatibus servus, sed dominus corporis factus et servus Creatoris, dirigat se in viam præceptorum Dei: nec vestigia ejus nutent, nec oculi ejus palpitent; sed intentione fidei proficiat, ut veniat ad id quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit³: quod creditur antequam videatur, ut cum venerit, qui credidit, non confundatur. Intendat ergo ambulans in spe, sperans quod nondum tenet, credens quod nondum videt, amans cui nondum hæret. Exercitatio autem animæ in fide, in spe et charitate, facit eum idoneum capere quod venturum est.

II. Cum ergo carnaliter adhuc sapere Petrus, turbatus ad interrogationem ancillæ, negavit Dominum ter. Prædixerat enim medicus ægroto quid in illo futurum erat:

¹ Alias de Diversis 44. — ² Rom. viii, 6. — ³ I Cor. ii, 9. — 4 Matth. ii, 6.

qui æger casus ægritudinis suæ non noverat, et plus de se ægrotus præsumpserat; sed verus medicus videbat. Dixerat enim se cum Domino et pro Domino moriturum. Nondum autem poterat, quia infirmus erat. At ubi venit postea Spiritus sanctus missus de cœlo, et confirmavit eos, in quos venit, impletus ille fiducia spiritali, cœpit jam vere paratus esse mori pro eo, quem ante negaverat. Hac fiducia repleti omnes Martyres, tenentes rectam fidem, non morientes nec patientes pro falsa fide, pro vano phantasmate, pro spe inani, pro re incerta; sed pro veritatis pollicitatione, certum habentes eum qui promissit, potentem esse qui exhibeat, omnia præsentia contempserunt, in futura exarserunt, quæ cum fuerint illis præsentia, non erunt præterita.

III. Recordamini ergo, qui interfuistis hesterno die, duos filios Isaac, Esaü et Jacob, quomodo majori præponitur minor¹: ut ad Jacob pertineatis, Esaü non ametis. Erit autem Esaü: qui vult carnaliter vivere, vel carnalia in futuro sæculo sperare. Sive ergo carnaliter vivens, et talibus gaudens in hoc tempore, et talia de Deo sperans, qualia habent et mali, et totam felicitatem suam in ipsa ponens, de qua gaudent et iniqui; aut certe contemnens istam præsentem, et talem sperans in futuro; carnalis est, carnalem habens fidem, carnalem spem, carnalem charitatem. Fides autem spiritalis est, credere quod protector sit temporaliter Dominus tuus, ut venias ad illud quod temporale non erit; et sperare te habiturum vitam Angelorum, non in corruptionibus carnis, non in voluptatibus et illecebris, non in fornicationibus et ebrietatibus et gaudio epularum carnalium, non in superbia possessionum dominationis terrenæ, sed tantummodo quomodo Angeli vivunt.

¹ Gen. xvii. — ² Rom. vii, 5. — ³ 1 Cor. ii, 9. — ⁴ 1 Tim. vi, 16. — ⁵ Psal. xxxiii, 6.

IV. Vivunt autem Angeli in gaudio, non creaturæ, sed Creatoris. Gaudium enim creaturæ est quidquid videtur: gaudium Creatoris est quod non videtur oculis corporis, sed purgata acie mentis. Beati mundo corde¹. Ad quam visionem beati sunt? quoniam ipsi Deum videbunt. Non enim putetis, fratres, quia gaudent Angeli ex eo quia vident terram, aut cœlum, vel quæcumque in his sunt. Non ex eo gaudent, quia vident cœlum et terram; sed quia vident eum, qui fecit cœlum et terram.

V. Ille autem qui fecit cœlum et terram, nec cœlum est, nec terra; nec quid terrenum potest cogitari, nec quid cœleste, nec quid corporeum vel spiritale poteris cogitare: non hoc est Deus. Non tibi facias hominem aliquem grandem et pulchrum: non circumscribitur humana forma Deus; non continetur loco, non tenetur spatio. Non tibi facias quasi aureum Deum: non hoc est Deus. Nam aurum, unde tibi vis facere Deum, Deus ipse fecit; et hoc infirmum², quia in terra. Non tibi proponas, quia aliquid tale est Deus, quale vides in cœlo, vel lunam, vel solem, vel sidera, vel quidquid fulget et splendet in cœlo: non hoc est Deus. Sed nec iterum ideo tibi non videatur Deus quod sol, quia sol tanquam rota quædam est, non immensum lucis spatium; et dicas tibi, Ergo Deus infinitæ lucis est et immensæ: ut quasi tendas ipsum solem, et facias illum non habere fidem, nec hac, nec illac, nec sursum nec deorsum; et tamen lucem tibi immensam proponas Deum: nec hoc est Deus. Deus quidem habitat lucem inaccessibilem³: sed talis lux non est rota, nec potest esse nota oculis carnis.

VI. Sed si videre potes quid est veritas, quid est sapientia, quid justitia, quomodo dictum est: « Accedite ad eum et illuminamini⁴: » quomodo est illud lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc

¹ Matth. v, 8. — ² Forte infirmum. — ³ 1 Tim. vi, 16. — ⁴ Psal. xxxiii, 6.

» mundum¹; » quomodo Joannes ipse Baptista non erat lumen verum. Dicit enim Joannes evangelista: « Non erat » ille lumen, sed ut testimonium perhiberet de lumine². » Non solum autem Joannes Baptista verum lumen non erat, sed nec Paulus verum lumen erat, nec Petrus verum lumen erat, nec aliqui Apostoli verum lumen erant. Etenim verum lumen est, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Illi vero lumina erant, quia illuminabantur. Nam et oculi carnis nostræ dicuntur lumina; et unusquisque jurat, Per lumina mea. Lumina ista quid sunt? si desit sol, si desit luna aut lucerna, certe in tenebris remanent. Ubi sunt lumina, videant ante se, præbeant ducatum pedibus, si lumina sunt: et tamen lumina sunt. Quare lumina sunt? Quia possunt lumen recipere. Etenim cum fuerit lumen illatum, lumen ipsum non sentit frons tua, nec auris tua, nec olfactus tuus, nec manus tua, nec pes tuus: sola membra in te qui vocantur oculi, sola sentiunt lumen illatum. Absente lumine tenebrantur: sed illato lumine sola illuminantur, id est, quia sola sentiunt lumen. Illuminantur quidem et cætera membra tua; sed ut videri possint, non ut videre possint. Nam lux quæ oritur, vel quæ infertur, omnia membra perfundit; oculos ut videant, cætera ut videantur. Sic omnes sancti illuminati sunt, ut viderent, et ut quod videbant, prædicarent. Ideo illis dictum est: « Vos estis » lumen mundi³. » Sed lumen, non verum lumen. Quare? « Quia erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem⁴. » Omnem hominem dixit: si de isto sole diceret, non diceret, Omnem hominem; quia iste sol non a solis hominibus videtur. Vident illum et pecora, et minutissima animalia, et muscæ vident istum solem: illud autem lumen quod Deus est, nemo videt, nisi de quibus dictum

¹ Joan. 1, 9. — ² Ibid. — ³ Matth. 5, 24. — ⁴ Joan. 1, 1.

est: « Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum vident¹. »

VII. Conamini cogitare, fratres, lumen veritatis, lucem sapientiæ, quomodo ubique præsens est omnibus: conamini cogitare lumen justitiæ; præsens est enim omni cogitanti. Quid enim est quod cogitat? Qui vult injuste vivere, peccat. Deserit justitiam: diminuta est? Conversus est ad justitiam: quid? aucta est? Deserit eam, integram illam relinquit: convertitur ad eam, integram illam invenit. Quid est ergo lumen justitiæ? De oriente hoc surgit, et in occidentem vadit? An est alius locus unde oritur, aut quo venit? Nonne ubique præsto est? Homo certe qui est in occidente, si vult juste vivere, id est, secundum justitiam, numquid deest illi quam intueatur et videat² secundum ipsam justitiam? Iterum in Oriente positus si velit juste vivere, id est, secundum eandem justitiam, numquid deest illi? Ibi enim est justitia: præsto est juste viventi. Secundum ejus regulam vident quemadmodum juste vivant et illi: sicut justii bene vivendo eam vident, ita et injusti male vivendo non eam vident. Nam et ille juste vivit, cum eam videt; et ille ipsam videt, ut secundum eam actus suos dirigat: quia nisi secundum justitiæ regulam direxerit actus suos, in errorem iniquitatis impingitur. Quia ergo et huic præsto esse potuit ibi consistenti, nullo loco est, et ubique est: sic justitia, sic sapientia, sic veritas, sic castitas. Conamini ergo videre talem lucem: sed non potestis; palpitat mentis acies; purgetur, ut videat. Ut autem purgetur et videat, credat, ut purgari mereatur. Quod ergo videre non potestis, differte, ut curemini, et videre possitis.

VIII. Non tamen tale aliquid in futuro sæculo cogitatis, quale nunc videtis: quia si tale aliquid cogitaveritis,

¹ Matth. 5, 8. — ² Forte ut vivat.

et tale aliquid dilexeritis; cum ipso mundo vultis ire extra mundum, tollere vobiscum vultis mundum. Non erunt ibi ista. Lux ibi erit quædam, unde hoc rorat nescio quid, quod modo intelligimus, et gaudemus. Sed si habemus benedictionem a rore cæli, habemus abundantiam a fertilitate terræ: sic est enim benedictus Jacob: ad eum pertineamus, et non carnaliter vivamus¹. Quia unusquisque incipit carnaliter vivere, ideo major dictus est Esau. Duo Testamenta dicuntur in Lege, unum Vetus, et alterum Novum². Vetus promissiones habebat temporales, sed significationes spirituales. Intendat Charitas Vestra. Si promissa est Judæis terra repromissionis, significat aliquid spiritualiter terra repromissionis: si promissa est Judæis civitas pacis Jerusalem, significat aliquid nomen civitatis Jerusalem: si data est Judæis circumcisio carnis, significat aliquam spiritalem circumcisionem: si jussi sunt Judæi unum diem sabbatum observare de septem diebus, significat spiritalem quietem, quæ non habet vesperam. Nam et in ipsis septem diebus, in Genesi in omnibus diebus dictum est: Facta est vespera: in septimo die non dicitur, Facta est vespera. Septimo die qui vesperam non habet, significatur nobis requies sempiterna, ubi nullus est occasus³. Si data sunt sacrificia Judæis carnalia, per victimas animalium omnia significant sacrificia spiritalia. Ergo qui sic intellexerunt, quasi præsens illis aliquid daretur pro magno, et futurum nihil quæsierunt, nec spiritaliter ea quæ carnaliter agebantur, intelligere valuerunt, ad majorem filium pertinent, ad Vetus Testamentum pertinent.

IX. Vetus enim Testamentum est promissio figurata: Novum Testamentum est promissio spiritaliter intellecta. Cum enim Jerusalem quæ fuit in terra, pertineat ad Ve-

¹ Gen. xxvii, 28: — ² Id. xxv, 23. — ³ Id. i, 5, etc.

tus Testamentum; imaginem habet ad Jerusalem quæ est in cælo, et pertinet ad Novum Testamentum. Circumcisio carnalis pertinet ad Vetus Testamentum: circumcisio cordis pertinet ad Novum Testamentum. Liberatur secundum Vetus Testamentum populus de Ægypto: liberatur secundum Novum Testamentum populus a diabolo. Persecutores Ægyptii et Pharaonem persequuntur exeuntes de Ægypto Judæos: persequuntur populum christianum peccata ipsorum et diabolus princeps peccatorum. Sed sicut Judæos usque ad mare persequuntur Ægyptii: sic Christianos usque ad baptismum persequuntur peccata. Intendite, fratres, et videte, liberantur per mare Judæi, obruuntur in mari Ægyptii: liberantur Christiani in remissione peccatorum, delentur peccata per baptismum. Exeunt post mare rubrum, et ambulant per eremum: sic et Christiani post baptismum nondum sunt in terra repromissionis, sed sunt in spe. Sæculum autem hoc eremus est; et vere Christiano est eremus post baptismum, si intelligat quod accepit. Si non solum signa corporalia in illo fiant, sed si etiam in corde spiritalis effectus, intelligit sibi eremum esse istum mundum, intelligit in peregrinatione se vivere, patriam desiderare¹. Quandiu autem desiderat, in spe est. « Spe enim salvi facti sumus: spes autem quæ videtur, non est spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus². » Ista patientia in eremo facit aliquid sperare: si jam se putat in patria, non pervenit ad patriam: si jam se putat in patria, remanet in via: ut autem non remaneat in via, speret patriam, desideret patriam, ne deviet. Nam occurrunt tentationes: ita post baptismum occurrunt. Sicut enim non soli erant hostes Judæorum Ægyptii, qui illos ab Ægypto persequen-

¹ Forte desiderat. — ² Rom. viii, 24.

tur, (ipsi enim præteriti hostes erant, quomodo unumquemque persequitur præterita vita sua et præterita peccata sua cum principe suo diabolo :) sed extiterunt in eremo, qui vellent impedire viam, et pugnatum est cum illis, et victi sunt : sic post baptismum cum cœperit ambulare Christianus viam cordis sui in spe promissorum Dei, non deviet. Nam occurrunt tentationes aliud aliquid suggerentes, delicias hujus mundi, aliam quamdam vitam, ut unumquemque de via detorqueant, et a proposito abducant. Si autem isto desiderio istas suggestiones eviceris, vincuntur hostes in via, et perducitur populus ad patriam.

X. Audi Apostolum, quia ista figuræ nostræ fuerunt. Nolo enim, inquit, vos ignorare, fratres, quia omnes patres nostri sub nube fuerunt. Si sub nube fuerunt, sub caligine fuerunt. Quid est, sub caligine fuerunt? Non eis intelligentibus spiritualiter, quæ cum eis corporaliter agebantur. « Et omnes per mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt, et omnes eundem cibum spiritalem manducaverunt¹. » Datum est enim illis manna in deserto, sicut nobis datur dulcedo Scripturarum, ut duremus in ista eremo vitæ humanæ². Et norunt quale manna accipiunt Christiani, quibus dixit ipse Psalmus : « Gustate et videte, quam suavis est Dominus³. Et omnes, inquit, eundem cibum spiritalem manducaverunt. » Quid est, eundem? Idem significantem. « Et omnes eundem potum spiritalem biberunt. » Et attende quomodo unam rem exposuit, et cætera tacuit : « Bibebant enim de spiritali sequente petra ; petra autem erat Christus. Hæc autem figuræ nostræ fuerunt⁴. » Illis sunt exhibitæ, sed figuræ nostræ fuerunt : quia illis cor-

¹ 1 Cor. x, 1, etc. — ² Exod. xvi, 13. — ³ Psal. xxxiii, 9. — ⁴ 1 Cor. x, 3, etc.

poraliter exhibebantur, nobis spiritualiter significabantur. Ergo illi qui corporaliter ea tenuerunt, ad Vetus Testamentum pertinuerunt.

XI. Jam videte quia senuerat Isaac. Cujus personam gessit Isaac, quando voluit benedicere filium suum majorem¹? Jam senuerat; ubi senectus, vetustas; per senectutem intelligo vetustatem; et per vetustatem intelligo Vetus Testamentum. Hoc ergo Vetus Testamentum quia illi non intelligebant, qui sub nube fuerunt, ideo dicitur caligasse oculi Isaac. Caligo oculorum corporis Isaac, caliginem significat mentium Judæorum : senectus Isaac vetustatem significat Veteris Testamenti. Quid ergo, fratres? Vult tamen benedicere et majorem filium Esau. Minorem amabat mater, et majorem pater, tanquam primogenitum : nam æqualis in ambos justitia, sed erat charitas major erga primogenitum. Vult ille benedicere majorem, quia Vetus Testamentum primo populo promittebat. Promissiones non loquitur nisi ad Judæos; ipsis videtur promittere, ipsis videtur omnia polliceri. Vocantur ab Ægypto, liberantur ab hostibus, per mare ducuntur, pascuntur manna, accipiunt Testamentum, accipiunt Legem, accipiunt promissiones, accipiunt ipsam terram repromissionis. Non mirum, quia ille benedicere voluit primum filium : sed sub figura majoris benedicitur minor. Mater enim typum gestat Ecclesiæ. Ecclesiam autem accipite, fratres, non in his solis qui post Domini adventum et nativitatem esse cœperunt sancti; sed omnes quotquot fuerunt sancti, ad ipsam Ecclesiam pertinent. Non enim non ad nos pertinet pater Abraham, quia ille fuit antequam Christus nasceretur de Virgine, et nos tanto post, id est, post passionem Christi facti sumus Christiani : cum dicat Apostolus : « Quia filii sumus Abra-

¹ Gen. xxvii, 1.

» hæc, imitando fidem Abrahæ¹. » Ergo nos imitando illum ad Ecclesiam admittimur, et ipsum ab Ecclesia exclusuri sumus? Hæc Ecclesia significatur in Rebecca uxore Isaac: hæc Ecclesia erat in sanctis etiam Prophetis, qui intelligebant Vetus Testamentum, quia promissiones illæ carnales spiritale nescio quid significabant. Si spiritale, spiritales ergo ad minorem filium: quia prior est carnalis, et postea spiritualis.

XII. Jam hesterno die præmisimus Sanctitati Vestræ, ideo majorem filium dici Esaü, quia nemo fit spiritualis, nisi ex carnali: sed si perseveret in prudentia carnis, semper erit Esaü: si autem fiat spiritualis, est filius minor; sed ipse minor erit major: ille enim tempore præcedit, iste virtute. Namque cum coxisset lentem Jacob, desideravit Esaü accipere, antequam veniret ad istam benedictionem: et ille ait illi: « Da mihi primogenita tua, et dabo » tibi lentem, quam coxi². » Vendidit primogenita sua minori: abstulit ille voluptatem temporalem, abstulit ille dignitatem sempiternam. Ergo qui temporalibus voluptatibus serviunt in Ecclesia, lentem manducant. Quam quidem coxit Jacob, sed non manducavit Jacob: idola enim magis in Ægypto viguerant. Lens cibus est Ægypti. Per lentem omnes errores Gentium significantur. Quia ergo Ecclesia eminentior et manifestior in filio minore de Gentibus ventura significabatur, lentem coxisse dicitur Jacob, et manducasse Esaü. Etenim dimiserunt idola Gentes, quæ colebant; Judæi autem serviebant idolis: nam conversi corde in Ægyptum, ducebantur per eremum; et cum interfecti essent in mari hostes eorum, et fluctibus obruti essent inimici eorum, desideraverunt idolum facere, quia non viderunt Moysen, et non intellexerunt secum præsentem Deum³; sed in præsentia hominis habentem

¹ Rom. iv, 12, et Gal. xiii, 7: — ² Gen. xxv, 31. — ³ Exod. xxxii, 1.

tes spem, non viderunt oculis hominem, et putare cœperunt, quia non ibi esset Deus, cum ipse solus per Moysen tanta patraret. Quæsierunt hominem oculis carnis, quia non habebant oculos cordis, unde Deum in Moyse viderent. Perdiderunt ergo primatum suum, quia conversi corde in Ægyptum manducaverunt lentem. Accipite. Populus christianus est; sed in ipso populo christiano illi primatum tenent, qui pertinent ad Jacob: qui vero carnaliter vivunt, carnaliter credunt, carnaliter sperant, carnaliter diligunt, adhuc ad Vetus Testamentum pertinent, nondum ad Novum; adhuc in sorte sunt Esaü, nondum in benedictione Jacob.

XIII. Intendat Sanctitas Vestra. Benedicere ergo volebat majorem filium Isaac senex caliginosis oculis, quia Vetus Testamentum ad Judæos directum erat. Quod Vetus Testamentum non ab eis intelligebatur, ideo caliginosi oculi dicuntur. Ut dixi, fratres, ad majorem loquitur, ad minorem pervenit benedictio. Etenim mater ista, quæ in sanctis omnibus intelligitur, id est, Ecclesia, quæ intellexit prophetiam, ipsa dat consilium filio minori, et dicit illi: « Ego ipsa audivi patrem tuum dicentem fratri » tuo, Vade, et affer mihi venationem, ut manducem, » et benedicat te anima mea, antequam moriar. Nunc » ergo, fili, audi me¹. » Et dedit illi consilium ut iret, afferretque duos hædos de proximo grege, et faceret illos mater, quemadmodum delectabatur pater ejus; et manducaret, et benediceret filium suum minorem absente majore. Ille autem timuit, et ait: « Frater meus pilosus » est, ego autem lenis sum, ne contingat me et compal- » pet pater meus, et intelligat quia ego sum Jacob, et » acquiram non benedictionem, sed maledictionem. » At illa, « Vade, inquit, fili, audi me: maledictio tua super » Gen. xxvii, 6, etc.

¹ Gen. xxvii, 6, etc.

² Gen. xxv, 27. — ³ Id. xxxii, 28. — ⁴ Joan. i, 47.

» me sit. » Perrexit, et attulit duos hædos : facti sunt, et apposuit patri suo : et quemadmodum prædixit, quia non illum agnoscebat in voce, tetigit, invenit pilos ; quia pelibus hædorum circumdederat mater brachia ejus : credidit majorem esse, et benedixit. In benedictione majorem intendebat, et benedictio ad minorem perveniebat. Quid est ergo quod sub specie majoris benedicitur minor, nisi quia sub figuris Veteris Testamenti promissi populo Judæorum, pervenit benedictio spiritalis ad populum Christianorum ? Attendite, fratres : audiunt illi terram promissionis, audimus et nos : tanquam ad Judæos videtur Scriptura loqui de terra promissionis, et ad nos pervenit intellectus terræ promissionis, qui dicimus Deo : « Spes mea es tu, portio mea in terra viventium¹. » Sed hoc ut diceremus, mater nos docuit, id est, in sanctis Ecclesia ipsa Prophetis docet nos, quemadmodum spiritaliter intelligamus ipsa promissa carnalia.

XIV. Sed non posset ad nos pervenire benedictio, nisi jam mundati a peccatis per nativitatem regenerationis, aliorum peccata per tolerantiam portemus. Genuit enim mater ambos filios. Intendite, fratres : genuit unum pilosum, alterum lenem. Pili peccata significant, lenitas autem mansuetudinem, id est, munditiam a peccatis. Duo filii benedicuntur : quia duo genera benedicit Ecclesia. Quomodo duos peperit Rebecca, generantur in utero Ecclesiæ duo, unus pilosus, alter lenis : quorum diversitatem exposuimus. Sunt enim homines qui nec post baptismum volunt dimittere peccata sua, et ea volunt facere, quæ antea faciebant. Verbi gratia, Si faciebant fraudes, volunt iterum fraudare : si mendacium jurabant, volunt adhuc pejerare : si circumveniebant dolis innocentes, volunt adhuc circumvenire : si homicidia cogitabant, eadem

¹ Psal. cxli, 6

cogitant : si fornicabantur, si inebriabantur, ea ipsa nihilo minus faciunt. Ecce Esaü natus pilosus. Quid facit Jacob ? Dicitur ei a matre, Vade, benedicat te pater tuus. Et dicit, Timeo, non accedam. Sunt enim homines in Ecclesia, qui timent misceri peccatoribus, ne quasi per consortium peccatorum in unitate maculentur, et per hæreses et schismata pereant¹.

XV. Quid ergo dicitur huic piloso Esaü, qui non bene conversatus est in domo ? Nam et hoc de illis dicitur : « Erat ille agrestis venator, Jacob autem sine dolo conversabatur in domo². » Ideoque eum amabat mater, cujus conversationem dulcem sentiebat. Ipse est Jacob, qui postea appellatus est Israël, cum luctaretur cum Angelo : et hoc in magno mysterio. Benedictus, appellatus est Israël³ : ideoque quia sine dolo erat. Intendite, fratres mei, et videte quam sine dolo fuerit. Nathanaëlem Dominus quando vidit, quia noverat qualis esset, ait : « Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est⁴. » Si ergo ideo iste Israëlita, quia non est in eo dolus ; in ipso Israël utique non erat dolus. Quid sibi ergo vult, quod dicitur : « Venit frater tuus cum dolo, et abstulit benedictionem ? » Sine dolo eum commendat Scriptura conversantem in domo : Dominus etiam perhibet testimonium, quia sine dolo erat, cum dicit de Nathanaële : « Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est. » Quid sibi ergo vult, cum dicitur : « Accessit cum dolo, et abstulit benedictionem ? »

XVI. Dolus interim quid significet, attendamus ; et videamus quid debeat facere Jacob. Portat aliena peccata, et portat cum tolerantia, quamvis aliena : hoc est enim habere pelles hædinas : id est, patienter aliena portat, non hæret suis. Sic omnes qui pro unitate Ecclesiæ tolerant aliena peccata, Jacob imitantur. Quia et ipse Jacob

¹ Forte pereunt. — ² Gen. xxv, 27. — ³ Id. xxxii, 28. — ⁴ Joan. i, 47.

in Christo est : siquidem Christus in semine Abraham. Dictum est enim : « In semine tuo benedicentur omnes » Gentes¹. » Dominus ergo noster Jesus Christus, qui nullum peccatum fecit, portavit aliena peccata : et de dignatur portare aliena peccata, cui peccata dimissa sunt ? Sic ergo Jacob transit ad Christum post² aliena peccata, id est, hædinas pelles. Et quid est dolus ?

XVII. Venit enim ille sero, et affert quod jussit pater ; et invenit fratrem suum benedictum pro se : et non benedicitur altera benedictione. Quia duo illi homines, duo populi erant : una benedictio unitatem significat Ecclesiae. Duo autem populi ipsi sunt, qui est et Jacob. Sed alio modo figurati duo populi pertinentes ad Jacob. Etenim Dominus noster Jesus Christus, qui ad Judæos et Gentes venerat, repudiatus est a Judæis, qui pertinebant ad filium majorem : elegit tamen quosdam, qui pertinebant ad filium minorem, qui spiritualiter cœperant desiderare et intelligere promissa Domini, non carnaliter illam terram, quam desiderabant accipientes ; sed spiritalem illam civitatem desiderantes, ubi nemo nascitur carnaliter ; quia nemo ibi carnaliter, nemo spiritualiter moritur.

XVIII. Hanc ergo cum cœpissent desiderare, cœperunt pertinere ad Jacob, qui crediderunt in Christo, et factus est grex Domini in ipsa Judæa. Sed quid dicit Dominus de ipso grege ? Habeo alias oves, quæ non sunt de hoc ovili : vado, adducam eas, et erit unus grex et unus pastor³. Quas alias oves habet Dominus Jesus Christus, nisi de Gentibus ? Junctæ sunt oves de Gentibus Judæis ovibus. De Judæis enim Apostoli. Inde erant et quingenti fratres, qui viderunt Dominum post resurrectionem⁴. Inde erat ipse Nathanaël, cui testimonium perhibuit Dominus, in

¹ Gen. xxii, 18. — ² Forte portat. — ³ Joan. x, 16. — ⁴ I Cor. xv, 6.

quo dolus non esset¹. Inde erant centum viginti, qui cum essent in domo, venit Spiritus sanctus, ut eos perfunderet, quem promiserat Discipulis². Inde erant tot millia hominum, quæ legimus in Actibus Apostolorum baptizata in nomine Christi, ex his qui crucifixerant Christum³. Ergo inde erant oves, et multæ oves ; sed non solæ : habebat Dominus alias de Gentibus. Ipsi duo populi tanquam de diverso venientes, etiam duobus parietibus significantur. Venit enim Ecclesia Judæorum de circumcissione ; venit Ecclesia Gentium de præputio : de diverso venientes in domo conjuncti sunt. Ideo Dominus dictus est lapis angularis : dicit enim Psalmus : « Lapidem quem » reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli⁴. » Dicit et Apostolus : « Ipso summo angulari lapide existente Christo Jesu⁵. » Ubi est angulus, duo parietes copulantur : in angulo duo parietes, nisi de diverso, non conveniunt : nam si ex una parte veniunt, angulum non faciunt. Duo ergo hædi, ipsi sunt duo populi, ipsa sunt duo ovilia, ipsi sunt duo parietes, ipsi sunt duo cæci qui sedebant in via⁶ ; ipsæ sunt duæ naves, in quas levati sunt pisces⁷. Multis in locis Scripturarum intelliguntur duo populi : sed unum sunt in Jacob.

XIX. Quare hædi, dicet aliquis ? Hædi nostis quia peccatores sunt : nam ad sinistram erunt hædi, et ad dexteram agni⁸. Sed qui perseveraverint hædi, ipsi erunt ad sinistram. Nam nisi prius hædi essent, non diceret Dominus : « Non veni vocare justos, sed peccatores⁹. » Quando enim Dominus conversabatur cum peccatoribus, et manducabat cum publicanis, Judæi quasi agni, id est, quasi justis, et per superbiam magis hirci, objecerunt Domino

¹ Joan. i, 47. — ² Act. i, 15, etc. — ³ Id. ii, 38. — ⁴ Psal. cxvii, 22. — ⁵ Ephes. ii, 20. — ⁶ Matth. xx, 30. — ⁷ Luc. v, 7. — ⁸ Matth. xxv, 33. — ⁹ Id. ix, 13.